

Podplukovník Ing. Vlastimil Galatík, CSc.

Armádní protiúder, nebo útočná operace armádního sboru?

Již několik let jsme v teorii operačního umění svědky značného nedocení útoků v operačním měřítku. Tím nechci samozřejmě tvrdit, že Armáda České republiky (AČR) jako celek povede útočnou operaci. Právě naopak, AČR povede pouze obrannou operaci, ale je velmi nedobré předpokládat, že cíle obranné operace AČR budou splněny pouze obrannou činností vojsk. Tvrdíme-li, že obrana má být aktivní, pak v rámci jejího vedení a na všech stupních velení musíme počítat s kombinací obrany a útoku.

* * *

Jestliže tedy uvažujeme, že případný protivník napadne území České republiky, musí být zvažována i ta možnost, že se jeho vojska vlomí do obrany útvarů a svazků na taktickém pásmu obrany a při značné převaze i na operační pásmo obrany. Má-li být obrana aktivní a chceme-li případné vlomové protivníka zlikvidovat, pak se musí vyznačovat, kromě jiných forem manévru, i řadou protiztečí a protiúderů.

Podle organizačního stupně AČR, v rámci jehož obranné činnosti (boje, operace) se protizteče a protiúder provádějí, je také nazýváme. Ne vždy, a ne všem je ale jasné, co daný název charakterizuje, kdo o protizteči či protiúderu rozhoduje, kdo ho uskutečňuje a řídí. Objasnění ukazují schéma 1.

STUPĚŇ	STRATEG. A OPER. STUPĚŇ		TAKTICKÉ STUPĚŇ	
	AČR	arm. sbor	brigáda	prapor
FORMA	protiúder		protizteč	
NÁZEV	armádní	sborový	brigádní	praporeční
O PROVEDENÍ ROZHODUJE	velitel AČR	velitel arm. sboru	velitel brigády	velitel praporu
PROVÁDÍ	armádní sbor (2. sled AČR) nebo vytvořené protiúder. uskupení	brigády 2. sledu sboru (protiúderné uskupení sboru)	prapor (zesílený prapor, dva prapory)	rota (zesílená rota)
ŘÍDÍ (VELÍ)	velitel AČR (bezprostředně: vel. sboru nebo protiúder. uskupení)	velitel sboru	velitel brigády	velitel praporu

Schéma 1: Charakteristiky útočných činností vojsk v rámci obranných operací a boje

V praxi velitelů a štábů jsou poměrně dobře pochopeny a rozpracovány otázky přípravy a provedení protiztečí i sborových protiúderů. Novou je otázka přípravy a vedení *armádního protiúderu*, která si zaslouží hlubší pozornost.

Provedení sborového protiúderu je jedním z možných operačních úkolů sboru v rámci jím vedené obranné operace. **Armádní protiúder může být operačním úkolem v obranné operaci AČR.** V obou případech je zpravidla nutno vyřadit (zničit, umlčet, zajmout apod.) protivníka, který pronikl na území státu, vyjít na státní hranici a obnovit územní celistvost státu.

Sborový protiúder je možné provádět za situace, kdy se podaří protivník zastavit na taktickém pásmu obrany a armádní sbor má volné síly k jeho provedení. Jen výjimečně za situace, kdy protivník pronikl na operační pásmo obrany. Zde půjde zpravidla o připojení se k armádnímu protiúderu, protože armádní sbor prvního sledu již nebude mít pravděpodobně žádné volné síly schopné provést sborový protiúder. (Variantu sborového protiúderu ukazuje schéma 2).

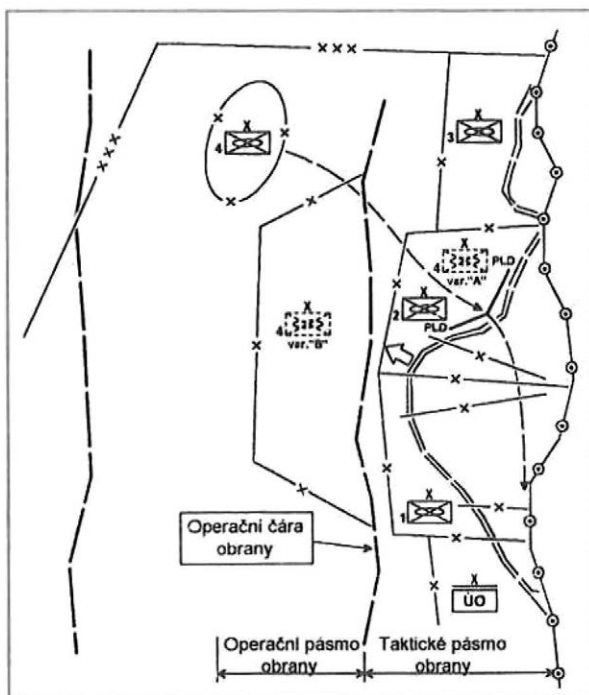


Schéma 2: Sborový protiúder (protivník je zastaven na taktickém pásmu obrany)

Armádní protiúder bude prováděn za situace, kdy byl protivník zastaven na taktickém (to spíše výjimečně), ale především na operačním pásmu obrany. Může ho provádět armádní sbor druhého sledu uskupení AČR, ale také vytvořené protiúderné uskupení z volných sil armádních sborů, jestliže tyto oba vedly obrannou operaci, nebo ze zálohy GŠ - hlavního velení AČR. Nejčastěji může být proveden tehdy, nemají-li armádní sbory prvního sledu

uskupení AČR již volné síly ke sražení protivníka za státní hranici. (Variantu armádního protiúderu ukazuje schéma 3.)

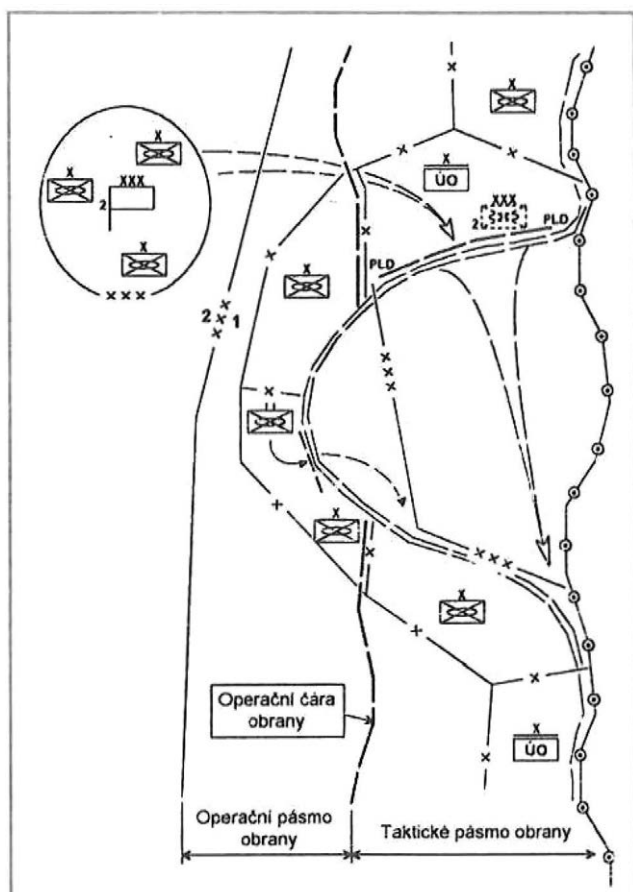


Schéma 3: Armádní protiúder (protivník je zastaven na operačním pásmu obrany)

O provedení armádního protiúderu bude rozhodovat NGŠ - velitel AČR, bude ho i plánovat a řídit. To vše ale jako jeden z možných operačních úkolů v rámci obranné operace AČR. Úloha GŠ - hlavního velení AČR ve vztahu k plánování a řízení armádního protiúderu bude stejná jako při plánování úkolů armádních sborů v obranných operacích. I zde bude sboru (protiúdernímu uskupení) stanovovat úkol, který má splnit. Bude tedy plánovat místo a dobu provedení armádního protiúderu, síly a prostředky pro jeho realizaci, směr útoku a úkoly sboru (protiúderního uskupení) určeného k provedení protiúderu, podporu (vyčlenění úsilí) vzdušných sil, logistiky apod.

Při velení vojskům v době vedení armádního protiúderu musí jít ze strany GŠ - hlavní velení AČR o sladování úsilí pozemních sborů (uskupení) s úsilím letectva, vojska PVO a sil logistické podpory.

Výkonnému stupni, tj. armádnímu sboru nebo vytvořenému protiúdernému uskupení, bude v armádním protiúderu bezprostředně velet velitel sboru, případně jiný určený funkcionář se svým štábem.

Z hlediska velitele a štábu armádního sboru (protiúderného uskupení) půjde o detailní zplánování armádního protiúderu a velení vojskům sboru (uskupení), která budou armádní protiúder realizovat. Plánování na výkonném stupni (sboru, uskupení) bude mít charakter plánování operace. Naskytá se otázka, zda u vykonavatelů nehovořit o plánování a vedení *útočné operace*. Použití tohoto pojmu by usnadnilo i rozlišení činnosti velitele a štábu na úrovni GŠ - hlavní velení AČR a na úrovni armádního sboru (velitel a štáb protiúderného uskupení), tzn. u vykonavatelů.

Příprava armádního protiúderu (útočné operace) na výkonném stupni má charakter přípravy operace a může zahrnovat: přijetí rozhodnutí, vydání úkolů vojskům, organizaci palebného a elektronického působení na protivníka, organizaci PVO, přípravu štábu, vojsk a prostoru operace, zabezpečení, podporu a další opatření.

* * *

Ve svém krátkém příspěvku jsem chtěl jen naznačit některé problémy v chápání místa a významu armádního protiúderu v rámci obranné operace AČR. Pokusil jsem se ukázat na rozdílnosti z pohledu GŠ - hlavní velení AČR a výkonného stupně, tj. armádního sboru (protiúderového uskupení). Jsem názoru, že uvedená problematika si zaslouží další rozpracování a širší diskusi vojenské veřejnosti.

Česká republika je geograficky natolik exponovanou částí kontinentu, že si zaslouží lepší bezpečnostní vazby, než jaké existují v současné době. Nejvýznamnější je, že se tou snahou upravuje zapojení České republiky do transatlantického společenství demokratických států. Členství v NATO bude nejlepší zárukou toho, aby se Česká republika znovu neocitla pod cizí dominancí. Obecně se v historii ví, že naše společenství v minulosti se prostě neosvědčila. Toto společenství musí mít vyšší kvalitu, než měla společenství v minulosti. Zmírňuje se tím zranitelnost, kterou Česká republika pocítuje ve svém geopolitickém postavení v Evropě. Ostatně to je deklarováno v dokumentu, a to je dokument Vojenská strategie ČR.

*ministr obrany RNDr. Vilém Holář
na jednání BBV Parlamentu ČR 30. 3. 1995*